

Levent DENİZ¹

Beste ATALAY²

Okan YUNGUL³

Zeynep ÖZDER⁴

**MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI
ÇALIŞMAYA YÖNELİK TUTUMLARI: MARMARA
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

Özet

Araştırma, öğrencilerin bireysel çalgılarını çalışmalarına yönelik tutum düzeylerinin ve bu tutumların çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2013-2014 Öğretim yılında, Marmara Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören, lisans 1. ve 4. sınıf öğrencilerinden 51 kadın, 26 erkek toplam 77 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının belirlenmesinde, Özmenteş (2007) tarafından geliştirilen “Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin çalgı çalışmaya ilişkin tutumları onların, sınıf düzeylerine, günlük çalgı çalışma sürelerine ve çalgılarında kendilerini yeterli görme düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekteyken, cinsiyetlerine, mezun oldukları okul türlerine, bireysel çalgılarına, çalgı çalma deneyimlerine ve mesleki hedeflerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Çalgı Eğitimi, Öğretmen Adayı, Tutum

**STUDENT MUSIC TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS
PRACTICING A MUSICAL INSTRUMENT**

Summary

The main purpose of the research is to find out the attitude levels of the student music teachers towards practicing their main instrument and to investigate the differences of these attitude levels in relation to several variables such as sex,

¹ Doç. Dr. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

² Arş. Gör. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

³ Arş. Gör. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

⁴ Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

class level, type of instrument. The sample of the research consists of 77 students, who are attending first and fourth class at Marmara University Faculty of Education Music Department in the 2013-2014 academic year. In this research ‘The Attitude Scale Towards Instrument Practice’, developed by Özmenteş (2007), has been used. The attitudes of student music teachers towards practicing their main instrument have been found considerably positive. Statistically meaningful differences have been found between the attitudes of student music teachers towards practising their main instrument and their class level (in favor of freshman), the time they spent on practicing the instrument in a day, self efficacy levels of their instrument performance. On the other hand no differences have been found between the attitudes and sex, type of school they graduated, type of main instrument, instrumental experience (by year), professional goal (being a teacher/performer/faculty).

Keywords: Music education, Instrument Education, Student Teacher, Attitude

GİRİŞ

Müzik eğitiminin boyutlarından biri olan çalgı eğitimi hem mesleki, hem amatör, hem de genel müzik eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Özellikle müziği kendisi için meslek olarak seçmiş kişilerin çalgı eğitimine çok daha fazla önem vermeleri gerekmektedir. Meslek hayatları boyunca çalgıları ile aktif görev almak zorunda olan müzik öğretmeni adayları için çalgılarına çalışmaya yönelik tutumları ve çalgı eğitimi derslerindeki başarıları çok önemlidir.

Müzik eğitimi içindeki disiplinlerden biri olan çalgı eğitimi Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nden (AGSL) başlamak üzere üniversitelerin müzik eğitimi anabilim dallarında devam eden toplam sekiz yıllık çalgı eğitimi süreci içerisindeki basamakların, her öğrenci için çok iyi planlanıp değerlendirilmesi, çalgı çalma disiplininin öğrencilere sabırla hiçbir basamak atlanmadan verilmesi büyük önem taşımaktadır (Çilden, 2006).

Çalgı eğitimi temelde çalgıyı çalmayı öğrenebilme, çalgıyı etkin kullanabilme ve çalgı çalmayı öğretebilme basamaklarından oluşmaktadır. Müzik bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler yaylı, üflemlili, telli ve vurmali çalgılardan birini seçerek eğitimini almaktadırlar. Türkiye’deki Üniversitelerin Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında “bireysel çalgı” adı altındaki ders, toplam yedi yarıyıl okutulmaktadır. Sekizinci yarıyıl da ise bu dersin devamı niteliğindeki “bireysel çalgı ve eğitimi” dersi müfredatta yer almaktadır.

Bireysel çalgı dersi, aşamalı olarak teknik alıştırma ve etütleri, Türk ve diğer bestecilerin eserlerinden örnekleri, bireysel gelişmeye uygun olarak çalgıya özgü literatür ile okul müziği eğitiminde öğrenme-öğretme etkinliklerini kapsar. Bu ders öğrenciye çalgı çalmaya ilişkin temel bilgi ve becerileri kazanmayı hedefler. Öğrenci bu derste çalgısıyla düzeyine uygun ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirir (Umuzdaş ve Umuzdaş, 2012).

Öğrencilerin derse ve öğrenmeye yönelik tutumları, iletişimin yoğun bir biçimde gerçekleştiği bireysel derslerde, toplu derslere nazaran daha rahat gözlemlenebilmektedir. Güzel Sanatlar alanında eğitim veren pek çok kurumun programlarında görebileceğimiz bireysel dersler, mesleki müzik eğitimi veren kurumların eğitim programlarında da yoğun bir biçimde yer almaktadır. Bireysel çalgı dersi de bu derslerin başında gelmektedir (Yalçinkaya ve Eldemir, 2013).

Öğrencilerin derse ve çalışmaya yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların olumlu yönde değiştirilmeye çalışılması, bireysel çalgı dersinden elde edilecek kazanımların nitelikli bir biçimde gerçekleşmesine yardımcı olur.

Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir (Smith, 1968, akt. Kağıtçıbaşı, 1988, s.84). Allport' a göre tutum, “yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkilime gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlıklar durumudur” (Akt. Tavşancıl, 2005, s.65). İnsanlar tutumlara sahip olarak doğmazlar, tutumları sonradan öğrenirler. Tutumlar, küçük yaşlarda başlayan öğrenme süreci sonucu gelişir. Tutumlar ve özellikle kalıplaşmış tutumlar sayesinde, çeşitli objeler örneğin diğer gruplar hakkında özet bilgiye sahip olarak çevremizi düzene sokar ve tepkilerimizi önceden ayarlayabiliriz. Demek ki tutumlar, zaman içinde gelişme ve değişme gösterir (Kağıtçıbaşı, 1988). Tutumların şekillenmesinde ve değişmesinde rol oynayan en önemli etmenlerden biri de eğitimidir. Eğitim-öğretim sırasında kişi, birçok bilgi ve becerilerle birlikte alışkanlıklar da edinir. Bunlar, tutumun, bilişsel ve düşünsel öğelerini oluşturur. Bunlarda değişiklik oldukça, tutumlarda da değişiklikler olur (Binbaşıoğlu, 1995).

Öğrencilerin müziğe ilişkin tutumlarının geliştirilmesi gerektiğini, aksi takdirde olumsuz tutumların bir müzik eğitimi programını hızla ve derinden hasara uğratabileceğini belirten Mullins (1984), tutumların müzik eğitimindeki yerini önemle vurgulamıştır. Fiziksel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal açılardan oldukça karmaşık insan etkinliklerini içeren müzik eğitimi sürecinde başrolde olan öğrencinin, kendisiyle ilgili algıları günümüzde iyice önem kazanmıştır (Akt. Özmenteş ve Özmenteş, 2009, s.354).

Müzik eğitiminin en önemli boyutlarından biri olan bireysel çalgı eğitiminde, öğrencilerin çalgılarını çalışmaya yönelik tutumlarının ve bu tutumlarla ilişkili olabilecek değişkenlerin belirlenmesi eğitimin niteliğinin sağlanabilmesi açısından son derece önemlidir. Bu düşünceden hareketle, araştırmanın genel amacı, öğrencilerin bireysel çalgılarına çalışmalarına yönelik tutum düzeylerinin belirlenmesi ve bu tutumların cinsiyet, sınıf, mezun olunan okul türü, bireysel çalgı, günlük çalgı çalışma süresi, çalgı çalma deneyimi, çalgıda kendini yeterli görme derecesi, mesleki hedef değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi olarak ortaya konmuştur.

YÖNTEM

Araştırma, genel tarama modellerinden karşılaştırmalı tarama modelindedir. Karşılaştırma türü araştırma modelinde, bir değişkene göre oluşturulan gruplar diğer değişkenlerle aralarında fark olup olmadığının anlaşılması için karşılaştırılır (Karasar, 2012).

Örneklem

Araştırmanın evrenini Marmara Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu öğrenciler arasında amaçlı olarak 1 ve 4. Sınıflar seçilmiştir. Bu iki grubun üniversiteye yeni giren ve mezun olmak üzere olan gruplar olmasının bölümün geneline ait bir çıkarımda bulunulması açısından önemli olduğu düşünülmüştür. Bu gerekçeden hareketle araştırmanın örneklemini Marmara Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören, 1 ve 4. sınıf öğrencilerinden ulaşılabilen 51 kadın, 26 erkek toplam 77 öğrenci oluşturmuştur. Örneklemde yer alan öğrencilerin sınıf ve cinsiyet dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemin sınıf ve cinsiyetlerine göre frekans ve yüzdelik dağılımı

	Cinsiyet		TOPLAM
	K f(%)	E f(%)	
1. sınıf	25 (58,1)	18 (41,9)	43 (100)
4. sınıf	26 (76,5)	8 (23,5)	34 (100)
TOPLAM	51 (66,2)	26 (33,8)	77 (100)

Örnekleme giren öğrencilerin yaşları 18 ile 35 arasında değişmektedir, örneklem grubunun yaş ortalaması 20,72 standart sapması ise 3,36'dır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, veri toplama aracı olarak, öğrenciler hakkında bazı bilgileri elde etmek amacıyla “Kişisel bilgi formu” ve Özmenteş (2007) tarafından geliştirilen “Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. “Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutum Ölçeği”, 13 maddesi olumlu, 15 maddesi olumsuz olan toplam 28 maddeden oluşmaktadır. 5’li Likert tipi olan ölçek, 5 (Kesinlikle Katılıyorum), 4, 3, 2, 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) şeklinde puanlanmıştır. Özmenteş (2007) tarafından yapılan güvenilirlik çalışmasında 28 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha = .95$ olarak bulunmuştur. Mevcut araştırmadan elde edilen verilere göre ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha = .947$ olarak bulunmuştur. Bu durum, her iki çalışmadaki güvenilirlik katsayılarının benzer olduğunu ve bu çalışma için de ölçeğin güvenilir olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Verilerin Çözümlemesi

Ölçeğin uygulanması sonucu elde edilen veriler, SPSS 16.0 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarını ortaya çıkarabilmek amacı ile aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Belirlenen amaçlara cevap aranırken bağımsız grup t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve gruplar arasındaki farklılığın kaynağının belirlenmesi amacıyla Post Hoc-Scheffe testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının seviyesinin belirlenmesi amacıyla Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutum Ölçeği’nden aldıkları puanların betimsel çözümlemeleri yapılmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının seviyelerine ilişkin betimsel değerler

n	En az	En çok	x	ss
77	45	140	103,41	20,02

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrencilerin Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutum Ölçeği’nden aldıkları puanların ortalaması 103,41 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu ortalama değerden hareketle öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının yüksek seviyede olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşma durumlarını belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşma durumlarına uygulanan bağımsız grup t testi

Cinsiyet	n	x	Ss	sd	t	p
Kadın	51	104,78	18,49	75	0,83	0,40
Erkek	26	100,73	22,88			

Tablo 3’den, kadın öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanlarının aritmetik ortalamalarının 104,78; erkek öğrencilerin ise 100,73 olduğu anlaşılmaktadır. Bu puanlara uygulanan bağımsız grup t testi sonucu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p>0,05$) ortaya koymamaktadır. Elde edilen sonuçlardan hareketle öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının sınıflarına göre farklılaşma durumlarını belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının sınıflarına göre farklılaşma durumlarına uygulanan bağımsız grup t testi

Sınıf	n	x	ss	sd	t	p
1.sınıf	43	107,90	16,97	75	2,2	0,02
4.sınıf	34	97,73	22,30			

Tablo 4’de, 1. sınıf öğrencilerinin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanlarının aritmetik ortalamaları 107,90; 4. sınıf öğrencilerinin ise 97,73 olarak görülmektedir. Bu puanlara uygulanan bağımsız grup t testi sonucu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p<0,05$) ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlardan hareketle 1.sınıf öğrencilerinin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının, 4. Sınıf öğrencilerinin tutumlarından daha olumlu olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının mezun oldukları okul türüne göre farklılaşma durumlarını belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının mezun oldukları okul türüne göre farklılaşma durumlarına uygulanan bağımsız grup t testi

Okul türü	n	x	ss	sd	t	p
Güzel sanatlar lisesi	59	101,47	20,69	67	,642	0,523
Genel lise	10	106,00	20,13			

Tablo 5’de, Güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanlarının aritmetik ortalamaları 101,47; genel liseden mezun olan öğrencilerin ise 106,00 olarak görülmektedir. Bu puanlara uygulanan bağımsız grup t testi sonucu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ortaya koymamaktadır. Elde edilen sonuçlardan hareketle öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının mezun oldukları okul türüne göre farklılaşmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının bireysel çalgılarına göre farklılaşma durumlarını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış ve sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının bireysel çalgılarına göre farklılaşma durumlarına uygulanan tek yönlü varyans analizi

Çalgı	n	x	ss		Kareler toplam	sd	Kareler ort.	F	p
Yaylı	41	104,41	17,64	Gruplararası	631,32	3	210,44		
Nefesli	14	97,42	19,63	Gruplar içi	29851,38	73	408,92	,515	,673
Telli	14	105,00	24,19						
Şan	8	106,00	26,10	Toplam	30482,70	76			

Tablo 6’da, yaylı çalgı çalan öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanlarının aritmetik ortalamaları 104,41; nefesli çalgı çalan öğrencilerin 97,42; telli çalgı çalan öğrencilerin 105,00; şan öğrencilerinin ise 106,00 olarak görülmektedir. Ölçekten elde edilen puanlarla uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucu, istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ortaya koymamaktadır. Elde edilen sonuçlardan hareketle öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının bireysel çalgılarına göre farklılaşmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanlarının günlük çalgı çalışma sürelerine göre farklılaşma durumlarını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış ve sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının günlük çalgı çalışma sürelerine göre farklılaşma durumlarına uygulanan tek yönlü varyans analizi

G.Ç.S.	n	x	ss		Kareler toplam	sd	Kareler ort.	F	p
1 saatten az	14	77,85	16,60	Gruplar arası	13468,70	3	4489,56		
1 saat	28	103,89	19,17	Gruplar içi	16773,23	72	232,96	19,27	,00
2 saat	22	111,13	9,99						
3saat ve üstü	12	119,25	20,08	Toplam	30241,93	75			

Tablo 7’de görüldüğü üzere, yapılan tek yönlü varyans çözümlemesi sonucunda, öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanlarının günlük çalgı çalışma sürelerine göre anlamlı bir farklılık ($p<0,01$) gösterdiği anlaşılmıştır. Bu farklılığın kaynağının belirlenmesi amacıyla uygulanan Scheffe testi sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının günlük çalgı çalışma sürelerine göre farklılaşma durumlarına uygulanan Scheffe analizi

	1’den az	1 saat	2 saat	3 ve üstü
1 saatten az	x: 77,85	$p<0,05$	$p<0,05$	$p<0,05$
1 saat		x:103,89	-	$p<0,05$
2 saat			x:111,13	-
3 saat ve üstü				x:119,25

Tablo 8’de görüldüğü üzere, Scheffe analizi sonucunda, günlük çalışma süresi 1 saatten az olan öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumları, çalışma süresi 1, 2, 3 saat ve üzeri olan öğrencilerin tutumlarına göre anlamlı seviyede daha olumsuzdur. Benzer şekilde, günlük çalışma süresi 1 saat olan öğrencilerin tutumları da 3 saat ve üstü çalışanlardan anlamlı seviyede daha olumsuzdur.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının çalgı çalma deneyimlerine göre farklılaşma durumlarını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış ve sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının çalgı çalma deneyimlerine göre farklılaşma durumlarına uygulanan tek yönlü varyans analizi

Deneyim	n	x	ss		Kareler toplam	sd	Kareler ort.	F	p
1-2 yıl	9	99,11	25,15	Gruplar arası	947,37	4	236,84		
3-4 yıl	19	106,68	19,57	Gruplar içi	29535,32	72	410,21	,577	,680
5-6 yıl	17	107,58	12,96	Toplam	30482,70	76			
7-8 yıl	18	100,16	23,86						
9 yıl ve üstü	14	100,85	20,01						

Tablo 9’da, öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanlarının çalgı çalma deneyimlerine göre aritmetik ortalamaları verilmiştir. Ölçekten elde edilen puanlarla uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucu, istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ortaya koymamaktadır. Elde edilen sonuçlardan hareketle öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının çalgı çalma deneyimlerine göre farklılaşmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanlarının çalgılarında kendilerini yeterli görme derecelerine göre farklılaşma durumlarını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış ve sonuçlar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının çalgılarında kendilerini yeterli görme derecelerine göre farklılaşma durumlarına uygulanan tek yönlü varyans analizi

Yeterlilik	n	x	ss		Kareler toplam	sd	Kareler ort.	F	p
Az yeterli	22	91,13	21,15	Gruplar arası	5532,01	2	2766,01		
Orta	44	106,31	16,71	Gruplar içi	24950,68	74	337,17	8,20	,001
Oldukça	11	116,36	18,79	Toplam	30482,70	76			

Tablo 10’da görüldüğü üzere, yapılan tek yönlü varyans çözümlemesi sonucunda öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanlarının çalgılarında kendilerini yeterli görme derecelerine göre anlamlı bir farklılık ($p<0,01$) gösterdiği anlaşılmıştır. Bu farklılığın kaynağının belirlenmesi amacıyla uygulanan Scheffe testi sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının çalgılarında kendilerini yeterli görme derecelerine göre farklılaşma durumlarına uygulanan Scheffe analizi

	Az yeterli	Orta	Oldukça
Az yeterli	x:91,13	p<0,01	p<0,01
Orta		x:106,31	-
Oldukça			x:116,36

Tablo 11’de görüldüğü üzere, Scheffe analizi sonucunda, çalgılarında kendilerini yeterli görme dereceleri az olan öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının orta ve oldukça yeterli olan öğrencilere göre anlamlı seviyede olumsuz olduğu anlaşılmaktadır. Kendilerini orta ve oldukça yeterli gören öğrencilerin çalgı çalışmaya ilişkin tutumları arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının mesleki hedeflerine göre farklılaşma durumlarını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış ve sonuçlar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının mesleki hedeflerine göre farklılaşma durumlarına uygulanan tek yönlü varyans analizi

Hedef	n	x	ss		Kareler toplam	sd	Kareler ort.	F	p
Öğretmen	25	96,92	20,06	Gruplar arası	1812,93	2	906,46		
Akademisyen	26	108,61	16,45	Gruplar içi	20997,32	63	333,29	2,72	,074
Müziyen	15	105,33	18,05	Toplam	22810,25	65			

Tablo 12’de, öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanlarının mesleki hedeflerine göre aritmetik ortalamaları verilmiştir. Ölçekten elde edilen puanlarla uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucu, istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ortaya koymamaktadır. Elde edilen sonuçlardan hareketle öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının bireysel çalgılarına göre farklılaşmadığı söylenebilir.

TARTIŞMA

Araştırma sonucunda, öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum puanları ortalamasının ($x=103,41$) olduğu, yani öğrencilerin çalgı çalışmaya ilişkin tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Bu olumlu tutum, öğrencilerin bireysel çalgı derslerini ve çalgılarına çalışmayı gerekli ve önemli gördükleri şekilde yorumlanabilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumları onların, sınıf düzeylerine ($p<0,05$), günlük çalgı çalışma sürelerine ($p<0,01$) ve çalgılarında kendilerini yeterli görme düzeylerine ($p<0,01$) göre anlamlı bir farklılık göstermekteyken, cinsiyetlerine, mezun oldukları okul türlerine, bireysel çalgılarına, çalgı çalma deneyimlerine ve mesleki hedeflerine göre anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) göstermemektedir.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum düzeyleri sınıf düzeylerine göre anlamlı seviyede farklılık göstermektedir. 1.sınıf öğrencilerinin tutumları 4. sınıf öğrencilerin tutumlarına göre daha olumlu bulunmuştur. Bu durum, Konakçı’nın (2010) “Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı tezinde bulmuş olduğu bulgularla paralellik göstermektedir. Konakçı (2010), çalışmasında 1.sınıf öğrencilerinin çalgı eğitimi dersine yönelik tutumlarının diğer sınıf düzeylerindeki öğrencilerden daha olumlu olduğunu tespit etmiştir. Karabulut’un (2009) “Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Piyano Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” isimli çalışmasında da 1. sınıf öğrencilerinin, 3. sınıf öğrencilerine oranla ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında (hoşnutluk, değer) daha yüksek tutum puanlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu durum, 1.

sınıf öğrencilerinin yüksek öğrenime yeni başlamalarının verdiği heyecanla çalgı çalışmaya daha istekli olmaları, öğrenimlerinin başlangıç aşamasında oldukları için gelecek kaygısının henüz çok fazla olmaması; 4.sınıf öğrencilerinin ise artık meslek hayatına atılmak üzere olmaları, bunun için çeşitli sınavlara hazırlanma gereksinimleri, gelecek kaygıları gibi nedenlerle çalgılarına çalışma tutumlarının 1.sınıf öğrencilerine göre daha olumsuz olmasına neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutum düzeyleri, günlük çalgı çalışma süresine göre anlamlı seviyede farklılık göstermektedir. Bir saatten az çalışan öğrencilerin tutumları bir, iki, üç saat ve üstü çalışan öğrencilere göre daha olumsuz bulunmuştur. Özmenteş ve Özmenteş'in (2009) "Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutum, Bireysel Özellikler Ve Performans Düzeyi İlişkileri" adlı çalışmalarında elde ettikleri, günlük çalışma süreleri 1-2 saat, 3-4 saat ve 5 saat üzeri olan öğrencilerin çalgı çalışmaya ilişkin tutum düzeylerinin, günlük çalgı çalışma süreleri bir saatten az olan öğrencilere göre önemli ölçüde daha yüksek olduğunu gösteren bulgular, mevcut araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Bu durumda, günlük çalgı çalışma süresi fazla olan öğrencilerin, çalgılarıyla daha fazla bütünleşerek çalgı çalışmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirdikleri söylenebilir.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik düzeyleri, çalgılarında kendilerini yeterli görme derecelerine göre anlamlı seviyede farklılık göstermektedir. Kendisini çalgısında az yeterli gören öğrencilerin tutumları, orta yeterli ve yeterli gören öğrencilere göre daha olumsuz bulunmuştur. Karabulut'un (2009) çalışmasında, öğrencilerin "piyano dersindeki başarı durumunuz nedir?" sorusuna verdikleri cevaplar doğrultusunda, piyano dersinde başarı durumu "çok iyi", "iyi" ve "orta" olan öğrencilerin tutum puanlarının "çok zayıf" ve "zayıf" olanlara oranla daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum mevcut araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Çalgı çalışmaya ilişkin tutumları olumsuz olan öğrencilerin çalgılarında kendilerini yeterli görme derecelerinin de olumsuz olması, bu sonuçların birbiriyle doğru orantılı bir ilişkide olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının yükseltilebilmesi için, eğitimcilerin öğrencilerine çalgılarına nasıl çalışmaları gerektiğini ve bu çalışmalar neticesinde neler kazanacaklarının öğretilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Planlı çalışması sağlanan ve nasıl çalışması gerektiğini bilen öğrenciler çalgı çalışmaya daha istekli olabilir ve bu durum başarılarını artırabilir. Çalgı öğretmenlerinin, öğrencilere çalgılarında onları geliştirici teknik egzersiz ve metotların yanında, müzikal beğenilerini artırıcı, severek seslendirecekleri eserler çaldırmaları da onları motive ederek, çalışmaya daha hevesli hale getirebilir. Araştırmanın sonuçlarına göre, sınıf düzeyi artıkça öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarında azalma olduğu kanaatine varılmıştır. İlgili diğer araştırmalarda da benzer sonuçların görülmüş olması nedeniyle, araştırmacılara bu durumun nedenlerinin incelendiği yeni bir araştırmanın yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- BİNBAŞIOĞLU, Cavit, (1995), Eğitim Psikolojisi, Yargıcı Matbaası, Ankara.
- ÇİLDEN, Şeyda, (2006), “Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sürecinde Çalgı Eğitiminin Nitelik Sorunlarının İrdelenmesi”, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem, (1988), İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş, Evrim Yayınevi, İstanbul.
- KARABULUT, Gülbahar, (2009), Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Piyano Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- KARASAR, Niyazi, (2012), Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KONAKÇI, Nihan, (2010), Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ÖZMENTEŞ, Sabahat; ÖZMENTEŞ, Gökmen, (2009), “Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutum, Bireysel Özellikler ve Performans Düzeyi İlişkileri”, Kastamonu Eğitim Dergisi, 17 (1), 353-360.
- ÖZMENTEŞ, Sabahat, (2007), Çalgı Çalışma Sürecinde Özdüzenlemeli Öğrenme ile Duyuşsal Özellikler ve Performans Düzeyi İlişkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- TAVŞANCIL, Ezel, (2005), Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- UMUZDAŞ, Mehmet S.; UMUZDAŞ Serpil, (2012), “Müzik Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Alan Derslerindeki Akademik Başarılarının İlişkisel İncelenmesi”, International Journal of Social Science, 5 (7), 725-733.
- YALÇINKAYA , Begüm; ELDEMİR, Abdurrahim C., (2013), “Bireysel Çalgı Dersine İlişkin Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10 (21), 29-36.